

Canadian
URBAN
Institute

Institut
URBAIN
du Canada

**ПРОЕКТ З РЕГІОНАЛЬНОГО
ВРЯДУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ – УКРАЇНА**

Проект № Z020640

Замовлення № 7037154

**ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО
ПРІОРИТЕТУ РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ**

*Аналітичний звіт, підготовлений експертом
проекту: Володимиром Назаренком (Україна)*

Донор:

*Канадське агентство з міжнародного розвитку
Підрозділ Європи, Близького Сходу та Магрибу*

Провідна виконавча агенція:

Канадський інститут урбаністики

У співпраці з:

*Фундацією міжнародної освіти (Канада) та
Асоціацією агенцій регіонального
розвитку України*

Запоріжжя - 2007

ЗМІСТ

1. Інвестиційна діяльність у Запорізькій області.....	3
1.1 Вступ.....	3
1.2. Аналіз наявної картини інвестиційної діяльності в регіоні	
<i>Прямі іноземні інвестиції</i>	4
<i>Портфельні інвестиції</i>	6
<i>Бюджетні надходження та видатки</i>	7
1.3 Програма забезпечення міжнародного та інвестиційного іміджу Запорізької області на 2007–2010 рр.....	8
1.4 Аналіз інвестиційного розвитку Запорізького регіону в динаміці.....	9
1.5 Моніторинг наявних інвестиційних проектів.....	11
1.6 Визначення пріоритетних напрямів розвитку економіки регіону в процесі залучення іноземних інвестицій.....	12
1.7 Висвітлення та аналіз проблемних питань в сучасному інвестиційному процесі Запорізької області та шляхи їх подолання.....	14
2. Інноваційна діяльність у Запорізькій області.....	16
2.1 Вступ.....	16
2.2 Аналіз інноваційної діяльності в Запорізькій області.....	17
2.3 Політика Запорізької обласної державної адміністрації в сфері розвитку інноваційної діяльності в регіоні.....	20
2.4 Механізми формування сприятливого інноваційного середовища в Запорізькому регіоні та пропозиції до плану заходів.....	21
3. Пропозиції щодо операційних планів стратегії розвитку Запорізької області за пріоритетним напрямом: інновації та інвестиції, сформульовані спеціалізованою робочою групою на семінарі “ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ОПРЕРАЦІЙНИХ ПЛАНІВ ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІІ”, що відбувався з 11 по 14 вересня 2007 р.....	24

1. Інвестиційна діяльність у Запорізькій області

1.1 Вступ

Запорізька область сьогодні – це безцінна перлина, сформована віхами історії – славетне козацтво, велетень ДніпроГЕС, один з головних центрів бурхливого розвитку економічного, технологічного й інтелектуального потенціалу незалежної України, гостинність та відкритість сердець.

Даровані природою ресурсні цінності налічують на території області понад 20 видів корисних копалин; геологічними фахівцями розвідано 131 родовище. На сьогодні область є постачальником на внутрішній та зовнішній ринки залізної руди, каоліну, вогнетривкої глини, формувальних пісків, будівельних й облицювальних каменів.

Економічний потенціал області сьогодні – це понад 380 провідних промислових підприємств.

Запорізький край є провідним центром вітчизняного авіаційного двигунобудування, виробництва трансформаторів та іншої високотехнологічної продукції, яка є фірмовим брендом, маркою світового класу якості та надійності.

Лідерами регіонального, національного та світового рівня є такі підприємства Запорізької області: у галузі металургії та обробці металу – відкриті акціонерні товариства “Запоріжсталь”, “Запорізький алюмінієвий комбінат”, “Дніпроспецсталь”, КП “Запорізький титаномagneзійовий комбінат”; у галузі виробництва коксу та продуктів нафтопереробки – ВАТ “Запоріжжкокс”; виробництва та розподілення електроенергії, газу, тепла та води – ВП “Запорізька АЕС”, “Запорізька ТЕС”, ВАТ “Дніпроенерго”, “Дніпровська ГЕС”; машинобудування – ЗАТ з іноземною інвестицією “Запорізький автомобілебудівний завод”, відкриті акціонерні товариства “Мотор Січ”, “Запоріжтрансформатор”, “Запоріжжран”.

Агропромисловий комплекс області є надзвичайно привабливим для інвестування. Головними складовими інвестиційної привабливості АПК регіону є родючі землі (площа сільськогосподарських угідь області складає 2248,4 тис. га, або 5,4 % сільгоспугідь України), кваліфіковані трудові ресурси (у сільській місцевості проживає 24,5 % населення регіону, з яких понад 50 % у працездатному віці), значні потужності переробної галузі (успішно працюють понад 545 підприємств 8 провідних підгалузей – зернопереробної, зернокруп'яної, хлібопекарної, м'ясопереробної, молокопереробної, кондитерської, олійно-жирової, лікеро-горілчаної тощо), вигідне для експорту продукції географічне розташування.

У регіоні розташована низка підприємств харчової та переробної промисловості, які за потужностями та обсягами виробництва є провідними в Україні: Пологівський олійно-екстракційний завод, Запорізький оліяжиркомбінат, Запорізький та Мелітопольський м'ясокомбінати.

Такі підприємства, як: ВАТ “Запорізький пивобезалкогольний комбінат “Славутич”, ЗАТ “Запорізький завод безалкогольних напоїв”, ДП “Імідж Холдинг” АК “Імідж Холдинг АпС” – є яскравими прикладами вигідного інвестування у харчову галузь регіону.

Інвестиційні пріоритети тієї чи іншої галузі визначаються здатністю підприємств забезпечити високу і швидку рентабельність інвестицій. З цієї точки зору Запорізька область, де зосереджено значний туристично-рекреаційний потенціал, сприятливі природні та кліматичні умови, необхідна для обслуговування даної галузі інфраструктура, є дуже перспективним регіоном. До того ж, світова практика свідчить, що саме ця галузь є однією з найефективніших для інвестування.

Потужний якісний освітній потенціал області (наявні заклади вищої, професійно-технічної, базової освіти, заклади післядипломної освіти та дослідно-наукові установи), розгалужена мережа закладів культури (краєзнавчі, мистецтвознавчі музеї, музеї історії та археології, професійні театри, філармонія, симфонічний оркестр якої вважається одним із найкращих в Україні), толерантність і злагода в релігійному середовищі – все це є складовими частинами того ресурсу, який через плідне поєднання економічного і освітньо-культурного потенціалу нашого краю формує привабливий інвестиційний імідж Запорізької області.

1.2 Аналіз наявної картини інвестиційної діяльності в регіоні

Щодо аналізу наявної картини інвестиційної діяльності в регіоні, то треба зазначити, що за даними статистичного спостереження, протягом січня – березня 2007 р. в економіку області закордонними інвесторами було вкладено **52,6 млн. дол. США** прямих інвестицій. Основними

формами їх залучення були надходження у вигляді рухомого і нерухомого майна (78,0% вкладеного капіталу) та грошових внесків (9,9%).

Абсолютне збільшення прямих іноземних інвестицій за січень – березень 2007 р. дорівнювало 57,1 млн. дол. США, зменшення портфельних – 7,7 млн. дол. США

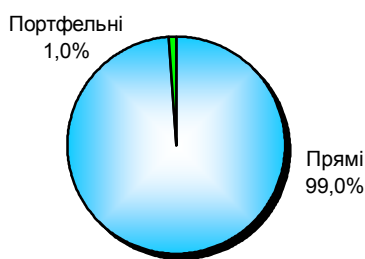
Станом на 1 квітня 2007 р. загальний обсяг іноземних інвестицій в економіці області склав **669,8 млн. дол. США**, з них прямих – 663,0 млн. дол. США, портфельних – 6,8 млн. дол. США Проти обсягів на початок 2007р. загальний капітал нерезидентів зріс на 8,0%, при цьому прямі інвестиції збільшились на 9,4%, портфельні – зменшились у 2,1 рази.

Прямі іноземні інвестиції

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) залишаються домінуючим джерелом притоку капіталу як у країну взагалі, так і в Запорізьку область зокрема. Таким чином, **99% припадає на прямі інвестиції та 1% – на портфельні**. Питома вага іноземного капіталу у статутному фонді перевищує 50% у 161 підприємстві із 281, що звітували про наявність у них прямих іноземних інвестицій. Слід відмітити, що Запорізька область знаходиться серед лідерів по залученню прямих іноземних інвестицій. В економіці області працює 3,0% вкладеного в Україну прямого іноземного капіталу (тут і далі дані наведені без врахування позичкового капіталу).

Структура іноземних інвестицій в економіці області

(станом на 1 квітня 2007р.; без врахування позичкового капіталу)

Розподіл прямих іноземних інвестицій за регіонами України

(станом на 1 квітня 2007р.)

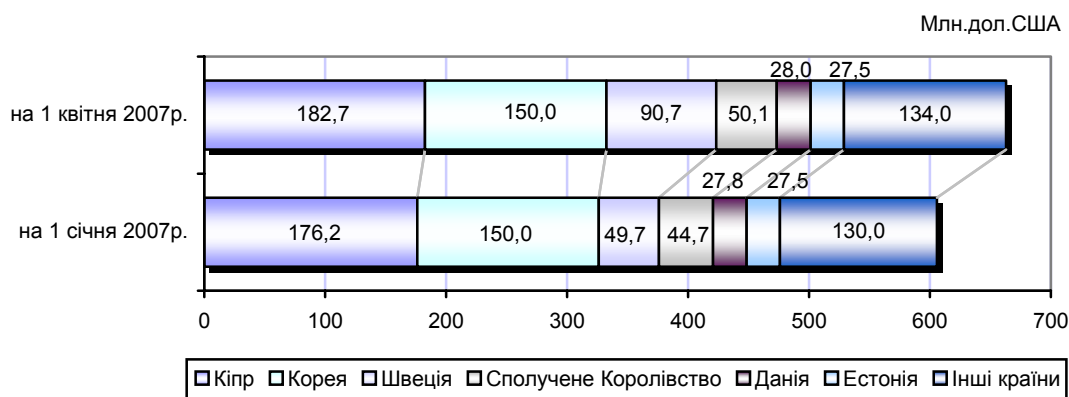
З наявних в області прямих іноземних інвестицій домінуюча частка капіталу нерезидентів (88,2%) вкладена в економіку міста Запоріжжя.

На одного мешканця області приходитьсья **357,8 дол. США** прямих іноземних інвестицій, **міста Запоріжжя – 739,3 дол. США**

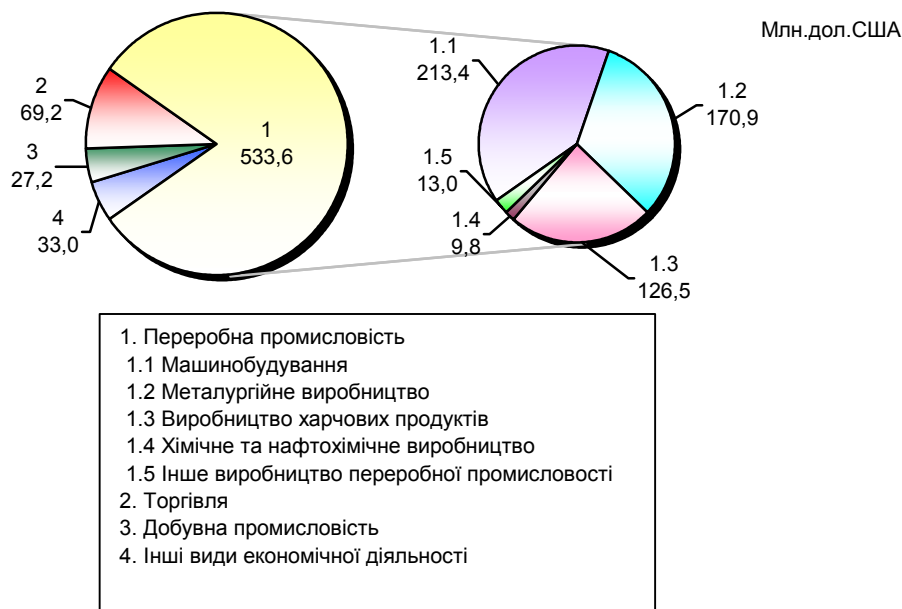
Прямі інвестиції в область надходили із 47 країн світу, при цьому на дві з них припадало більше половини обсягу.

Станом на 1 квітня 2007р. на першому місці за обсягами прямих іноземних інвестицій в економіку області знаходився Кіпр, на другому – Республіка Корея (27,5 та 22,6% загальної суми відповідно).

Географічна структура прямих іноземних інвестицій

Структура прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності підприємств (станом на 1 квітня 2007р.)

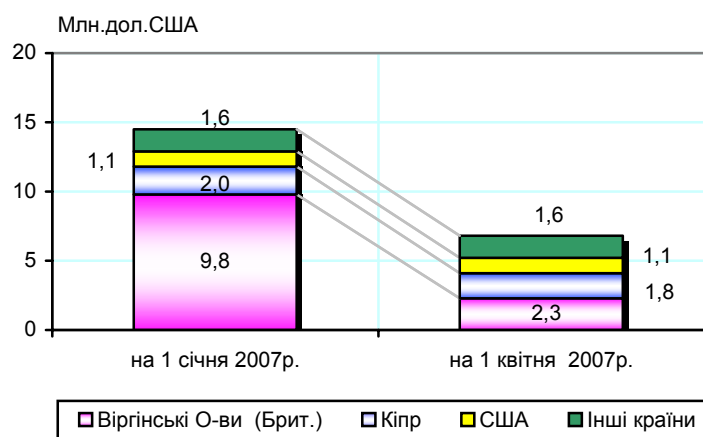
Капітал нерезидентів зосередився, в основному, в переробній промисловості (80,5% загального обсягу прямих інвестицій), а саме: в машинобудуванні (32,2), металургійному виробництві (25,8), виробництві харчових продуктів (19,1), хімічному та нафтохімічному виробництві (1,5%). На торівлю припадало 10,4% загального обсягу, на добувну промисловість – 4,1%.

Портфельні інвестиції

Частка портфельних інвестицій в економіці області станом на 1 квітня 2007р. в загальному обсязі іноземного капіталу дорівнювала 1,0%, або 6,8 млн. дол. США. З них від країн Європейського Союзу надійшло 29,6% (2,0 млн. дол. США), від країн СНД – 5,3% (0,4 млн. дол. США).

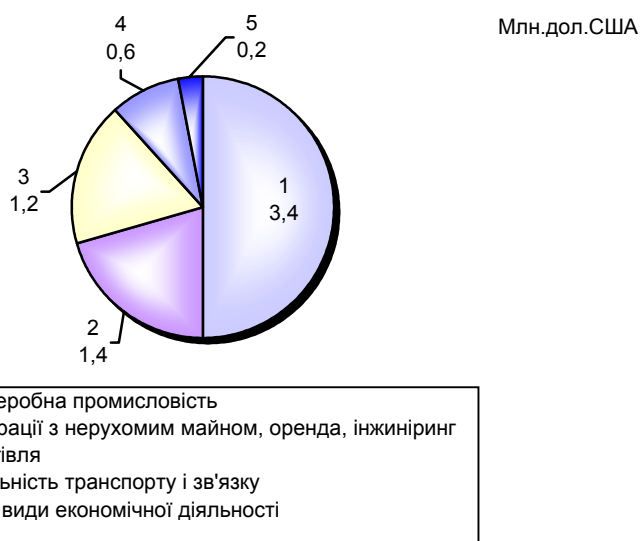
З наявних в області портфельних інвестицій основні суми належали нерезидентам з Британських Віргінських Островів (33,1%), Кіпру (25,8), Сполучених Штатів Америки (15,4) та Канади (6,3%)

Географічна структура портфельних іноземних інвестицій

Залучені портфельні інвестиції до переробної промисловості (49,1% загального обсягу), а саме: в металургійне виробництво (34,6) та виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (13,9); в підприємства, що здійснюють операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом (19,7), в торговельні організації (17,2), в підприємства транспорту і зв'язку (9,1%).

Структура портфельних іноземних інвестицій за видами економічної діяльності підприємств (станом на 1 квітня 2007р.)

З наявних портфельних інвестицій **90,6%** входять до статутних фондів підприємств області.

Інвестиції з області в економіку інших країн світу на 1 квітня 2007р. склали 2,5 млн. дол. США, з них 99,9% – прямі, 0,1% – портфельні.

Прямі інвестиції вкладались підприємствами, основним видом економічної діяльності яких були операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом (75,0%), торгівля (16,5), переробна промисловість (8,5%). Більша частка з них направлена в Грецію (62,0%), Російську Федерацію (26,0) та Туреччину (2,0%).

Портфельні інвестиції з області були здійснені підприємствами фінансової діяльності до Бельгії (70,3%) та Російської Федерації (29,7%).

Бюджетні надходження та видатки

За 2006 рік до загального фонду місцевих бюджетів області надійшло 1325,4 млн. грн. доходів, що становить 101,7 відсотка до річної суми, затвердженої місцевими радами. Перевиконання плану року становить 22,1 млн. грн.

Виконання плану доходів за основними джерелами за 2006 рік становить: податок з доходів фізичних осіб – 101,0 відсоток, податок на прибуток підприємств комунальної власності – 98,6 відсотка, плата за землю – 100,4 відсотка, плата за надра – 111,1 відсотка, плата за ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами – 113,7 відсотка, плата за торговий патент – 108,4 відсотка, фіксований сільгосподаток – 97,0 відсотків, місцеві податки та збори – 102,4 відсотка, єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва – 103,1 відсотка, неподаткові надходження – 111,3 відсотка, спеціальний фонд – 122,9 відсотка.

Надходження доходів (без спеціального фонду) за 2006 рік зросли в порівнянні з минулим роком на 260,1 млн. грн., або на 24,4 відсотка.

Одержано офіційних трансфертів з державного бюджету 1159683,0 тис. грн. або 87,7 відсотка до річної суми призначень, в тому числі до загального фонду бюджету – 934757,3 тис. грн., до спеціального – 224925,7 тис. грн.

Важливим кроком та значним досягненням в інвестиційному розвитку області є, в першу чергу, втілення в життя Програми забезпечення міжнародного та інвестиційного іміджу Запорізької області (далі – Програма) на 2007 – 2010 рр., затвердженої рішенням Запорізької обласної ради від 30.11.2006 р. № 11, основною метою якої є формування та підтримка позитивного міжнародного та інвестиційного іміджу Запорізької області поза її межами, а також створення сприятливої зовнішньої інформаційної атмосфери.

Програма за своєю суттю відображає основні та найбільш актуальні моменти, пов'язані із інвестиційним розвитком регіону, а запропоновані заходи є дієвим важелем у досягненні поставленої мети, що притаманне живій програмі розвитку окремих складових економічного процесу.

Особливий акцент у Програмі спрямований на очікувані результати, чому присвячується найбільша її частина, та, як висновок, можна зазначити, що виконання передбачених програмою заходів надасть змогу забезпечити :

1. Створення передумов формування позитивного міжнародного та інвестиційного іміджу як України в цілому, так і Запорізької області зокрема.

2. Поширення в світі об'єктивної інформації про Запорізьку область.

3. Сприяння залученню іноземних інвестицій, збільшенню припливу туристів, зростанню обсягів капіталів, підвищенню рівня зайнятості, розширенню експорту та якісній зміні його структури.

4. Посилення впливу презентаційної діяльності на науково-технічне та технологічне оновлення вітчизняного виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Щодо заходів, які передбачені в рамках Програми, то треба зазначити такі моменти:

1. По-перше, з 31 травня по 1 червня в Запоріжжі було організовано та проведено Міжнародний Трейд-клуб, основною метою діяльності якого є ознайомлення іноземних дипломатів з економічним потенціалом України, областей, окремих промислових підприємств, надання сприяння українським центральним та місцевим органам державного управління у залученні іноземних інвестицій, встановленню ділових контактів між вітчизняними та іноземними підприємцями.

В рамках Міжнародного Трейд-клубу було проведено презентацію наявних в області актуальних інвестиційних проектів.

2. З метою популяризації Запорізької області шляхом створення рекламно-інформаційних видань здійснено:

- видання презентаційного буклету “Запорізька область – регіон можливостей”;

- випуск спеціалізованого видання “Інвестиційний бюлетень”;

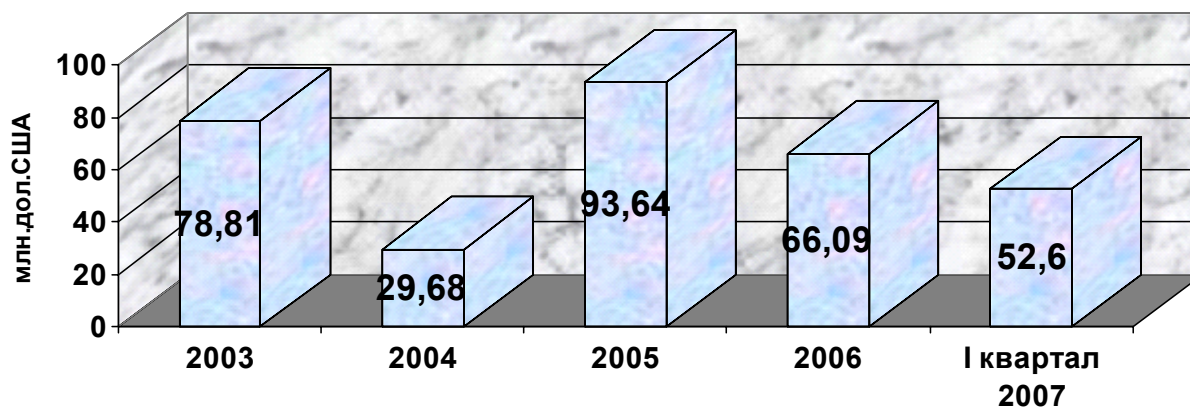
3. Також з метою впровадження потужних іміджевих заходів, розповсюдження достовірної інформації щодо інвестиційного розвитку регіону та популяризації наявних в області інвестиційних проектів проводиться постійна підтримка та оновлення спеціалізованого веб-сайту інвестиційної спрямованості “Запорізька область – регіон можливостей!” (<http://www.invest.zp.org.ua>).

4. З метою розповсюдження достовірної інформації та брендингу інвестиційного та економічного потенціалу підприємств нашого регіону розроблено та впроваджено інформаційний веб-портал “Віртуальні виставки Запорізької області України”, що розміщений за адресою: www.virtexpo.com.ua

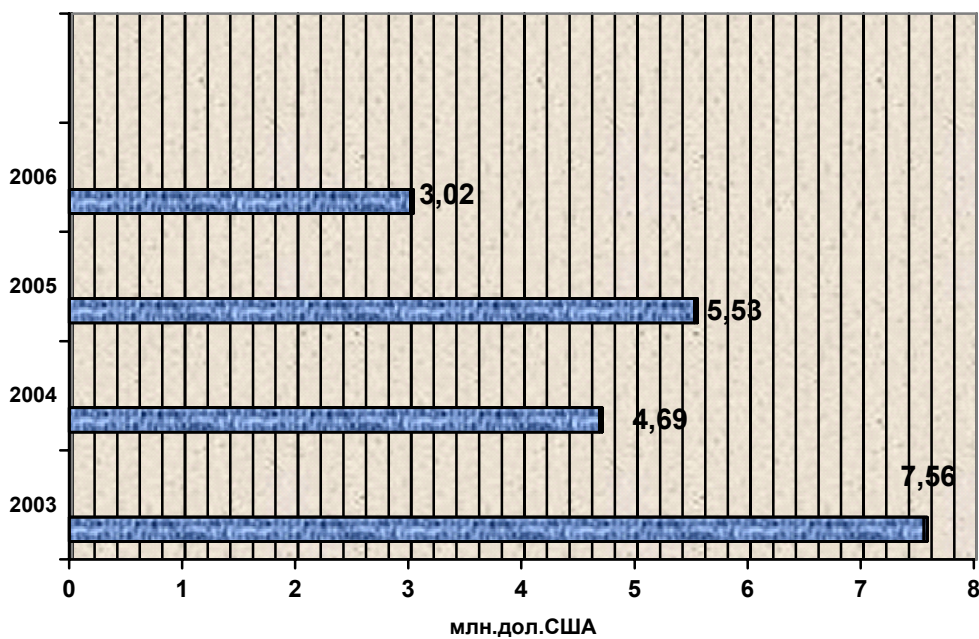
5. Проводиться підготовка до проведення щорічного Міжнародного Інвестиційного Форуму, основною метою якого є залучення інвестиційного капіталу в ефективні проекти запорізьких підприємств, презентація прибуткових інвестиційних інструментів.

1.4 Аналіз інвестиційного розвитку Запорізького регіону в динаміці

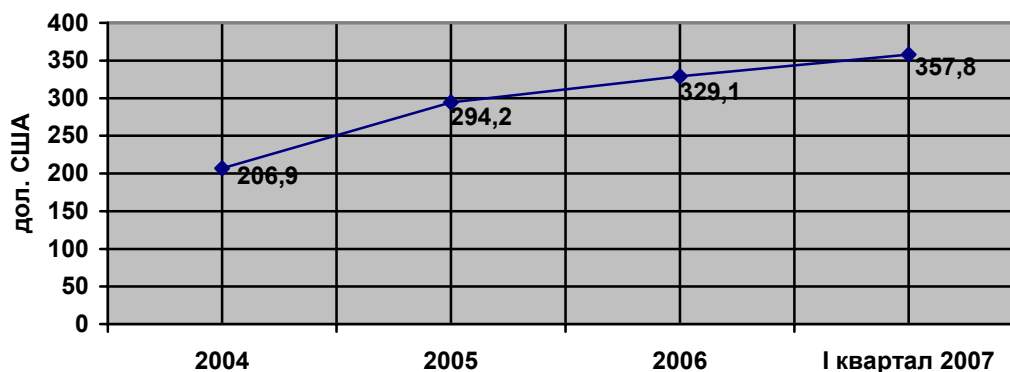
**Обсяг вкладених прямих іноземних інвестицій в економіку Запорізького регіону
(2003 р. – I квартал 2007 р.)**

**Обсяг вкладених портфельних інвестицій в економіку Запорізького регіону
(2003 – 2006)**

Обсяг прямих іноземних інвестицій на одного мешканця області в динаміці з 2004 по I квартал 2007

Таким чином, треба зауважити, що обсяги іноземних інвестицій за усіма параметрами протягом останніх років невпевнено коливаються, що, знову ж таки, негативно впливає на інвестиційний клімат в регіоні.

Проте на сьогодні позитивна динаміка наочно спостерігається в різкому зростанні обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку регіону та за останній період становить майже річний обсяг 2006 р.

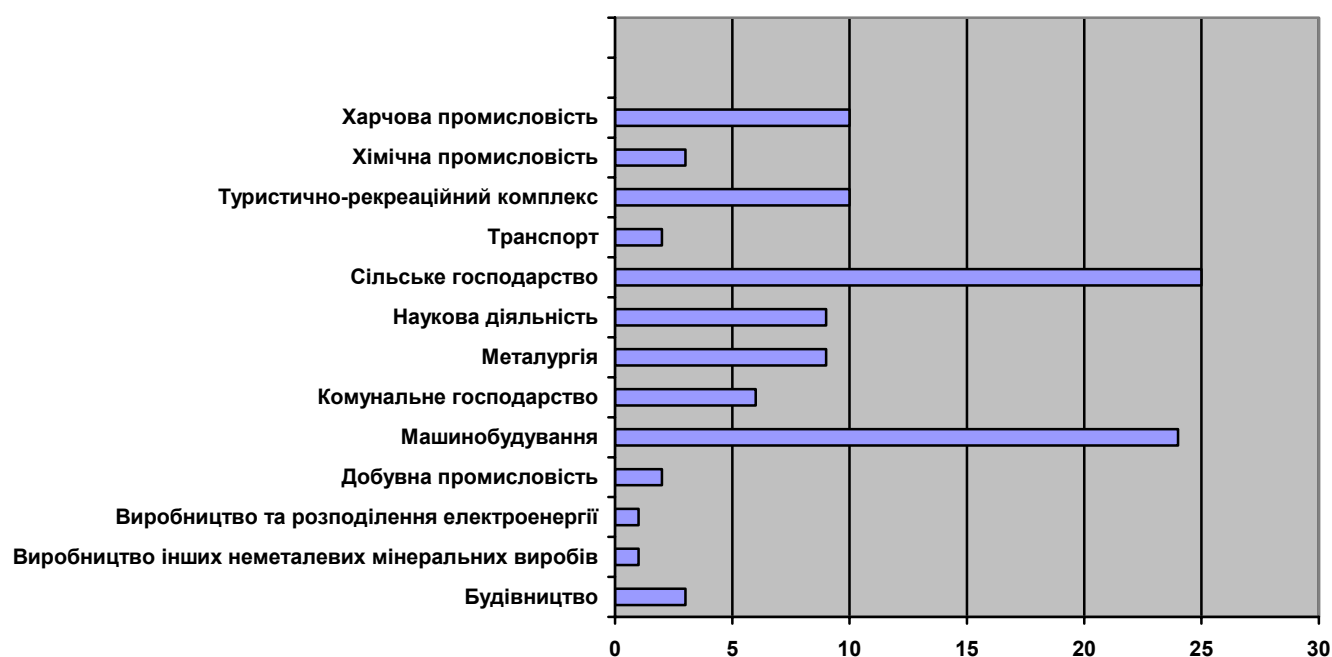
Також треба зазначити, що показник обсягів іноземного капіталу, що працює в економіці області в розрізі регіонів України зменшується, та цей факт суттєво не впливає на одне із лідируючих місць, що посідає Запорізький регіон (з 2003 р. по 2006 р., 4 – 7 місця).

Щодо обсягу прямих іноземних інвестицій на одного мешканця області, то і тут Запорізький регіон стабільно займає одне з перших місць.

1.5 Моніторинг наявних інвестиційних проектів

Інвестиційні проекти

№ п/п	Вид діяльності , що інвестується	Кількість наявних проектів
1	Будівництво	3
2	Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів	1
3	Виробництво та розподілення електроенергії	1
4	Добувна промисловість	2
5	Комунальне господарство	6
6	Машинобудування	24
7	Металургія	9
8	Наукова діяльність	9
9	Сільське господарство	25
10	Транспорт	2
11	Туристично-рекреаційний комплекс	10
12	Хімічна промисловість	3
13	Харчова промисловість	10

Загальна кількість інвестиційних проектів	105
---	-----

По-перше, треба зауважити, що вищезазначені проекти наявні в Банку Інвестиційних Проектів, створеного на базі управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності Запорізької облдержадміністрації, та є вагомою складовою частиною спеціалізованого інвестиційного порталу “Запорізька область – регіон можливостей” (www.invest-zp.org.ua/)

Таким чином, наочно спостерігається збільшення проектів, а отже, і висока необхідність іноземного капіталу в таких галузях, як: харчова промисловість, туристично-рекреаційний комплекс, сільське господарство та машинобудування.

1.6 Визначення пріоритетних напрямів розвитку економіки регіону в процесі залучення іноземних інвестицій

Зважаючи на вищевикладене, треба зазначити наступне:

- По-перше, треба зазначити, що в даний час інвестування головним чином спрямоване на розширення та модернізацію діючих виробництв, а отже, виникає необхідність розвитку саме найбільш ринкозорієнтованих та здатних забезпечити нормалізацію споживчого ринку видів економічної діяльності, такі як: туристично-рекреаційний комплекс, сільське господарство, харчова промисловість та окремим пунктом можна виділити, виробництво альтернативних джерел палива.

- Треба зазначити, що чим менше імідж країни, тим нижче оцінюється інвестиційний клімат і тим на більші уступки і пільги повинна йти держава для залучення капіталів. І навпаки, поліпшення інвестиційного клімату дозволяє державі послідовно знижувати пільги, вирівнюючи їх до міжнародних стандартів, і створюючи конкурентний інвестиційний ринок. Таким чином, з одного боку виникає питання щодо наявності пільг для закордонних інвесторів, та з іншого постає необхідність для кожного регіону популяризувати та рекламувати інвестиційні можливості та економічний потенціал. Найбільш дієвим та ефективним засобом реклами є в першу чергу проведення широкомасштабних інвестиційних форумів та круглих столів, розкрутка наявних в регіоні інвестиційних веб-порталів, друк в міжнародних виданнях.

- Також треба відмітити, що на сьогодні виникла необхідність створення в регіоні дієвого та доступного аналітично-дослідницького центру з економічних питань, що матиме конструктивний діалог як із владою, так і з бізнес-структурами, і таким чином стане найбільш вагомим кроком в процесі інформатизації всіх зазначених установ. Необхідно створити регіональну систему критеріїв оцінки районів, у тому числі для визначення ефективності роботи районних органів влади по формуванню інвестиційного середовища і залученню інвестицій.

- Сьогодні в регіоні залученням інвестицій займається достатня кількість установ, приватних структур, організацій, окремих суб'єктів, проте відсутність у більшості учасників інвестиційного процесу досвіду залучення і управління інвестиціями, їхні неузгоджені дії і відсутність заставних механізмів призводить до неефективної роботи в цьому напрямку. Таким чином, необхідним до розгляду постає питання щодо навчання та удосконалення навиків роботи фахівців, діяльність яких пов'язана із зазначеним напрямом діяльності та розробці інвестиційних проектів за однаковими вимогами.

1.7 Висвітлення та аналіз проблемних питань у сучасному інвестиційному процесі Запорізької області та шляхи їх подолання

Існує цілий комплекс факторів, що впливають на ухвалення рішення про інвестування: політико-економічні, соціальні, ефективність виробництва, можливість доступу на інші ринки й ін.

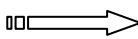
Для сучасної системи країни характерні певні економічні коливання: від стрімких темпів зростання – до їх суттєвого уповільнення. Але основна картина сьогодні – це невідповідність стану реальної соціально-економічної ситуації значним темпам економічного зростання. Абсолютні обсяги виробництва продукції начебто і зростають, але це дивним чином чомусь майже не позначається на споживчому ринку і на ринку інвестицій.

Більшість стабілізаційних програм, запропонованих вітчизняними вченими – економістами, базуються на застосуванні економічних методів регулювання в країнах Заходу без врахування умов господарювання, характерних для України. Як свідчить досвід розвинених країн, стабілізація економіки значною мірою залежить від кардинальної зміни інвестиційної політики, модифікації функцій інвесторів і інших учасників інвестиційного процесу, принципів їх діяльності.

Іноземні інвестиції є сьогодні тим ресурсом, який у будь-якому разі в найближчій перспективі, може найбільш вагомо сприяти підвищенню ефективності функціонування Запорізької області, поліпшенню соціального захисту громадян.

Але низка проблем заважає на сьогодні реалізації більшості інвестиційних проектів та залученню іноземного капіталу на територію Запорізького регіону, а саме:

Проблеми		Шляхи вирішення
- зростання відсталості промисловості	⇒	- Розвиток наукоємного виробництва, прогресивних промислових технологій, розвиток відновлювальних альтернативних джерел енергії (біодизель та біоетанол).
- складна та суперечлива система оподаткування	⇒	- впровадження преференцій для інвесторів на законодавчому рівні
- низький освітній рівень представників бізнесу щодо понять інвестиційної політики, стратегій та засобів залучення інвестицій, ефективного написання інвестиційного проекту. Відсутність доступу до спеціальної інформації широких бізнес кіл.	⇒	- впровадження тематичних тренінгів, круглих столів, семінарів, практичних занять у цій сфері на регіональному рівні.
- нерозвиненість діалогу між владою та громадськістю, владою та бізнес - колами.	⇒	- участь широких верств громадськості і бізнес-структур в прийнятті колегіальних рішень
- застарілість засобів забезпечення екологічної безпеки регіону	⇒	- вдосконалення інструментів екологічної політики
- унеможливлення вирішення проблемних питань в таких сферах як освіта, медицина, сільське господарство - проекти високі за вартісними показниками та мають складність в пошуку інвестора	⇒	- проведення широкомасштабних цільових благодійних заходів зі збору коштів із залученням представників посольств акредитованих в Україні, ТЕМ, влади, бізнесу.Що, в свою чергу, також сприятиме зростанню популярності регіону.
- відсутність стимулів і механізмів для залучення інвестицій.	⇒	створення мережі спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку. В усьому світі спеціальні економічні зони – це території зі спеціальними митними режимами та іншими пільгами, що стимулюють імпорт комплектуючих та експорт готової продукції (як правило, високотехнологічних). Території пріоритетного розвитку (ТПР) покликані заохочувати інвестиції в депресивні регіони, в першу чергу для створення робочих місць. В ТПР можуть тимчасово

		вводиться пільги немитного характеру (податок на прибуток), з метою стимулювання реалізації інвестиційних проектів саме на цій території. Тому, з метою інвестиційного розвитку області, органи державної влади повинні на законодавчому рівні розробити мету, строки та критерії надання територіальних преференцій.
- нерозвиненість альтернативних джерел надходження інвестицій		- Налагодження контакту безпосередньо з країнами – донорами та організаціями – донорами на регіональному рівні (На сьогодні в області проваджені такі проекти МТД
		1. Проекти МТД, які реалізуються на ВП "Запорізька атомна електростанція" (м. Енергодар) – на 2 арк. в 1 прим.
		2. Проект "Ініціатива із запобігання розповсюдженню зброї масового знищення (ЗМЗ): Український морський проект із запобігання розповсюдженню ЗМЗ (Чорне та Азовське моря)" – на 1 арк. в 1 прим.
		3. Проект "Збереження біорозмаїття в Азово-Чорноморському коридорі" – на 1 арк. в 1 прим.
		4. Проект "Регіональне врядування та розвиток" – на 2 арк. в 1 прим.
		5. Проект "Програма зміцнення кредитних спілок в Україні" – на 1 арк. в 1 прим.

2. Інноваційна діяльність в Запорізькій області

2.1 Вступ

Інноваційна діяльність — процес, спрямований на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у

практичній діяльності, а також у пов'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки. При цьому слід враховувати, що інноваційна діяльність означає весь, без виключень, інноваційний процес, починаючи з появи науково-технічної ідеї і завершуючи розповсюдженням (дифузією) продукту.

Інноваційний процес у сучасному розумінні не обмежується першою появою на ринку нового продукту, послуги або доведенням до проектної потужності нової технології. По мірі розповсюдження інновація вдосконалюється, стає більш ефективною, набуває раніше не відомих споживчих властивостей. Це відкриває для неї нові сфери застосування, ринки, нових споживачів. Сукупний суспільний результат інновації є позитивним саме завдяки механізму дифузії інновацій.

Інноваційна діяльність є складним процесом трансформації новоотриманих ідей та знань в об'єкт економічних відносин. Зрозуміло, що такий процес становить складну багаторівневу систему економічних відносин щодо "уречевлення" знань, якій властиві специфічні взаємозв'язки та закономірності. З огляду на значну, часом визначальну роль, яку інноваційні процеси відіграють в сучасній економіці, визначення та врахування цих особливостей є неодмінною умовою забезпечення ефективності економічної стратегії.

Закон України "Про інноваційну діяльність" трактує інновації як "новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукцію або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери".

Відповідно, інноваційним, згідно з Законом, визнається продукт, який є реалізацією об'єкта інтелектуальної власності, на який виробник продукту має державні охоронні документи (патенти, свідоцтва) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії, або реалізацією (впровадженням) відкриттів, який підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень, який в Україні вироблений вперше, або, якщо не вперше, то який порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, є конкурентоспроможним і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

2.2 Аналіз інноваційної діяльності в Запорізькій області

Запорізька область входить до числа регіонів України, які складають основу її економічного й інтелектуального потенціалу. В області зосереджені практично всі основні галузі промисловості, серед яких провідне місце посідають електроенергетика, металургія, машинобудування, металообробка та хімічна промисловість. Основу промисловості регіону складають металургійний комплекс, де виробляється 17,7% загального державного обсягу сталі, 17,5% готового прокату, енергетичний комплекс (26,7% електроенергії країни) та машинобудівний (51,9% випуску легкових автомобілів).

У 2006р. інноваційною діяльністю у промисловості, направленою на розробку та впровадження як технологічно нових, так і значно технологічно вдосконалених продуктів і процесів, займалося 32

підприємства області, або 8,6% загальної їх кількості проти 37 підприємств і 9,8% у 2005р., 34 підприємств і 9,2% у 2004р.

Табл. 1. Розподіл інноваційно активних підприємств за напрямками проведених інновацій (одиниць)

	2004	2005	2006
Всього	34	37	32
із них займались			
дослідженнями і розробками	19	18	17
придбанням нових технологій	8	8	5
виробничим проектуванням, іншими видами підготовки виробництва для здійснення інновацій	18	20	15
придбанням і впровадженням машин, обладнання, установок та інших основних фондів	21	18	14
маркетингом, рекламою	14	14	14

Середньооблікова чисельність працівників науково-дослідних, проектно-конструкторських підрозділів у 2006р. становила 3,7 тис. осіб, або 1,9% середньооблікової чисельності штатних працівників основної діяльності. Із загальної кількості інноваційно активних підприємств 15 мали працюючих понад 1 тис. осіб, 9 – від 100 до 499 осіб, 4 – від 500 до 999 та 3 підприємства – від 50 до 99 осіб.

Заробітна плата на інноваційно активних підприємствах за 2006р. спостерігалась на 1,3% вище, ніж у промисловості та становила 1402,95 грн. В порівнянні з 2005р. заробітна плата на інноваційно активних підприємствах стрімкіше зростала (на 32,6%), ніж у промисловості (на 27,1%).

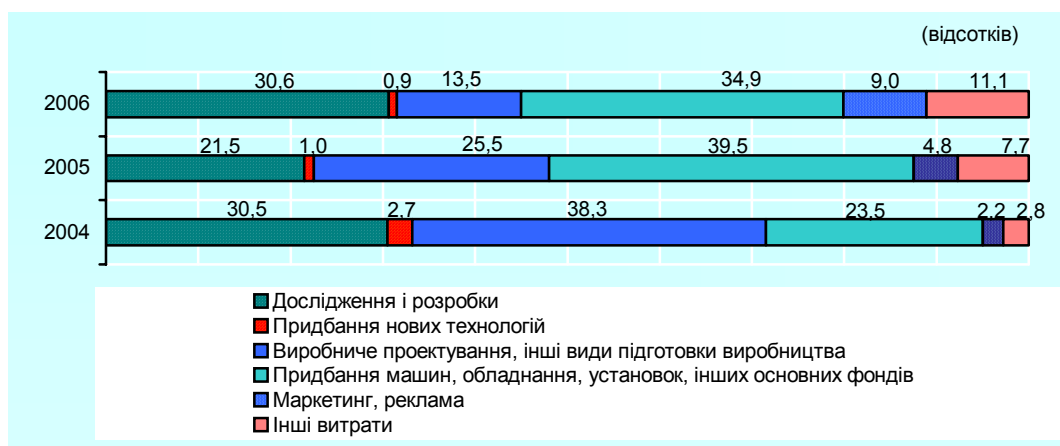
Загалом на інноваційні роботи у 2006р. підприємства витратили 91536,9 тис.грн., що на 42,2% менше, ніж у 2005 р. З цього обсягу витрат 43,7% було витрачено на продуктові інновації та 56,3% – на процесові.

Більша частина інноваційних витрат приходилась на придбання машин, обладнання, установок, інших основних засобів (34,9%), на дослідження і розробки (30,6) та на виробниче проектування, інші види підготовки виробництва для випуску нових продуктів, упровадження нових методів їх виробництва (13,5%).

Вагома частка, а саме 50,7% загального обсягу витрат на створення і впровадження нововведень, приходилась на підприємства машинобудування, 20,8 – виробництва коксу, продуктів нафта перероблення та ядерного палива, 8,7% – металургії та оброблення металу. Найменше коштів на інноваційні роботи витратили підприємства харчової промисловості і хімічної та нафтохімічної (відповідно 1,1% та 0,9% загального обсягу інноваційних витрат).

В обсязі витрат на технологічні інновації витрати на придбання машин, обладнання, установок, інших основних засобів становили 34,9% (31977,1 тис.грн.). Проте, на підприємствах з виробництва інших неметалевих мінеральних виробів питома вага цих витрат становила 93,8%, металургії та оброблення металу – 70,9; хімічної і нафтохімічної промисловості – 54,8%.

Розподіл загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності

На дослідження і розробки, які є головним фактором технологічного розвитку, підприємства витратили 27947,8 тис. грн., або 30,6% обсягу інноваційних витрат.

Однією з ефективних форм інноваційної діяльності є використання нових технологій шляхом придбання їх в Україні та за її межами. Так, у 2006 р. придбано 11 нових технологій. З них підприємства м. Запоріжжя придбали 10 технологій, м. Бердянська – 1. Найбільше нових технологій було придбано підприємствами машинобудування – 72,7% загальної кількості.

Зменшились витрати на виробниче проектування, інші види підготовки виробництва для випуску нових продуктів, впровадження нових методів їх виробництва. Якщо у 2005 р. обсяг цих витрат становив 40313,8 тис. грн., або 25,5%, то у 2006 р. – лише 12353,9 тис. грн. та 13,5%. Із загального обсягу витрат на виробниче проектування підприємствами легкої промисловості було витрачено 47,4%, підприємствами машинобудування – 44,5%.

Питома вага витрат на маркетингові дослідження та рекламу нової продукції у загальному обсязі становила 9,0% (8249,6 тис. грн.). Більша частина цих витрат приходить на підприємства машинобудування, які витратили 5669,2 тис. грн. (68,7%).

Обсяг фінансування інноваційних робіт у 2006 р. становив 91536,9 тис. грн. проти 158383,2 тис. грн. у 2005 р. Витрати на нововведення за рахунок власних коштів становили 90360,5 тис. грн., або 98,7% загального обсягу фінансування. З держбюджету кошти не виділялись.

Обсяг кредитів на розвиток інноваційної діяльності становив 1176,4 тис. грн., або 1,3% загального обсягу реалізованої промислової продукції (у 2005р. – 9,5%).

У звітному році промисловими підприємствами області було впроваджено 252 нових технологічних процеси, з них мало відхідних, ресурсозберігаючих – 24 (у 2005р. – 351 та 93 відповідно). Протягом 2006р. освоєно 108 найменувань нових видів продукції, з них 66 – машин, устаткування, приладів, апаратів. Найбільше нових технологічних процесів та видів продукції впроваджено підприємствами машинобудування.

Понад 90,0% підприємств, що займались інноваційною діяльністю, реалізовували інноваційну продукцію. Її обсяг склав 3545379,5 тис. грн., або 9,2% загального обсягу реалізованої промислової продукції у 2005р. – 9,5%).

Табл. 2 Розподіл реалізованої інноваційної продукції за рівнем новизни

	2004		2005		2006	
	тис. грн.	у % до загального обсягу	тис. грн.	у % до загального обсягу	тис. грн.	у % до загального обсягу
Всього	2945946,6	100,0	3201468,0	100,0	3545379,5	100,0
принципово нова	406449,2	13,8	217295,3	6,8	2043191,3	57,6
удосконалена	2491426,2	84,6	473091,2	14,8	643701,0	18,2
інша інноваційна продукція	48071,2	1,6	2511081,5	78,4	858487,2	24,2

Більше половини загального обсягу реалізованої інноваційної продукції припадало на підприємства машинобудування (2017031,1 тис. грн., або 56,9%).

Слід відмітити, що майже 99,0% інноваційної продукції реалізовано підприємствами м. Запоріжжя.

Обсяг інноваційної продукції, поставленої на експорт, становив 1277381,2 тис. грн., а його частка в загальному обсязі реалізованої інноваційної продукції – 36,0% (у 2005р. – 2723168,1 та 85,1 відповідно). Найбільше за межі України інноваційної продукції було реалізовано підприємствами металургії та оброблення металу (66,4% загального обсягу) та машинобудування (32,0%).

Обсяг реалізованої у звітному році продукції в країні СНД склав 445929,9 тис. грн. Найбільші обсяги нової продукції реалізовано за межі України підприємствами машинобудування (74,7%).

Слід зазначити, що інноваційні процеси досить суттєво вплинули на результати діяльності промислових підприємств.

Табл. 3 Розподіл підприємств, що здійснювали інновації, за результатами впливу інноваційної діяльності на їх розвиток у 2006 році

	Усього, одиниць	У % до кількості інноваційно активних підприємств
Заміна знятої з виробництва застарілої продукції	12	37,5
Розширення асортименту продукції	26	81,3
Збереження і розширення традиційних ринків збуту	26	81,3
Створення нових ринків збуту в Україні	23	71,9
за межами України	20	62,5
Забезпечення відповідності сучасним правилам і	27	84,4

стандартам		
Підвищення гнучкості виробництва	20	62,5
Зростання виробничих потужностей	16	50,0
Скорочення витрат на заробітну плату	7	21,9
Скорочення матеріальних витрат	10	31,3
Скорочення енергетичних витрат	17	53,1
Зниження забруднення навколишнього середовища	18	56,3
Поліпшення умов праці	20	62,5

Здійснення інновацій, являючись умовою підвищення конкурентоспроможності продукції, збереження традиційних та завоювання нових ринків збуту, підвищення ефективності виробництва, є складовою частиною промислової діяльності. У той же час інноваційна активність підприємств стримується об'єктивними та суб'єктивними труднощами. Перш за все, негативно впливали на здійснення інновацій економічні фактори: нестача власних коштів – вказали 70,0% промислових підприємств, великі витрати на нововведення – 53,2, недостатня підтримка держави – 38,4, тривалий термін окупності нововведень – 36,5, високий економічний ризик – 33,0%. Крім того, 28,6% підприємств зазначили, що здійсненню нововведень перешкоджали недосконалість законодавчої бази, 18,9 – низький платоспроможний попит на нову продукцію, 18,1 – несприятливість підприємств до нововведень, 11,9 – нестача інформації про нові технології, 9,2 – нестача інформації про ринки збуту, 8,1 % – відсутність попиту на продукцію.

Висновки

Таким чином, з проведеного аналізу можна зробити наступні висновки: більш активно впровадженням нововведень у виробництво займалися підприємства машинобудування (53,1% загальної кількості інноваційне активних); у загальному обсязі витрат на технологічні інновації переважали витрати на придбання машин, обладнання, установок, інших основних фондів (34,9%); основним джерелом фінансування технологічних інновацій, як і в попередні роки, залишаються власні кошти підприємств (98,7%); останні роки поступовозбільшується обсяг реалізованої інноваційної продукції, більша частка якого приходилась на підприємства машинобудування (56,9%); найбільш позитивно нововведення вплинули на забезпечення відповідності сучасним правилам і стандартам (позначили 84,4% кількості інноваційне активних підприємств) та розширення асортименту продукції (81,3%).

Але слід зазначити, що більшість промислово потужних підприємств, які є основними споживачами інноваційної продукції мають власні науково-дослідні установи, які складають суттєву конкуренцію для приватних інноваційних фірм. В той же час, у зв'язку з великою вартістю НДДКР окремі підприємства відмовляються від розробок та впровадження інноваційної продукції власного виробництва, пояснюючи це зниженням їх конкурентоздатності та недостатньою фінансовою підтримкою з боку держави.

Ми враховуємо те, що існує активний ринок інновацій та інтелектуального продукту і в середині країни, і за її межами, але розробники інтелектуального продукту в своїй більшості є фахівцями в науково-технологічній сфері і не ведуть активної маркетингової політики. В більшості випадків відсутній механізм взаємодії між споживачем та виробником інноваційного продукту і це трапляється в той час, коли менеджерська та маркетингова складові життєво важливі в розвитку не тільки окремої фірми чи компанії, але й кожної високо розвинутої країни. Тому відсутність кваліфікованого менеджменту з пошуку ринків збуту інноваційної продукції як за межами Запорізького регіону, так і за межами країни, та неузгодженість у діях між усіма суб'єктами інноваційної діяльності призводить до ускладнення умов виникнення та діяльності нових інноваційних підприємств та розриву ланки ВУЗ – НДІ – Підприємство-виробник інноваційної продукції – Споживач інноваційної продукції (Ідея – НДДКР – Виробництво інноваційної продукції), що в свою чергу призводить до зниження обсягів реалізованої інноваційної продукції.

2.3 Політика Запорізької обласної державної адміністрації в сфері розвитку інноваційної діяльності в регіоні

На цей час облдержадміністрація вивчає можливості сприяння ефективному функціонуванню Запорізького інноваційного бізнес-інкубатору. Ведеться плідна співпраця з цього питання з керівництвом ДП “Запорізький центр науково-технічної та економічної інформації”, на базі якого створено інноваційний бізнес-інкубатор. Проводиться вивчення можливостей бізнес-інкубатору та умов надання послуг суб'єктам, які потребують повного матеріального забезпечення. Також облдержадміністрація доручила Президії Запорізької обласної Ради товариства винахідників і

раціоналізаторів України розробити “Типовий стандарт підприємства”, який регламентує порядок подання, розгляду та впровадження у виробництво винаходів і раціоналізаторських пропозицій, що допомагатиме приватним інноваційним підприємцям реалізовувати власні розробки.

Паралельно облдержадміністрація проводить вивчення досвіду в сфері державного управління та розвитку інноваційної інфраструктури, зокрема роботи технологічних парків, що успішно ведуть свою діяльність в інших регіонах України та іноземних технопарків які, представлені в електронній мережі Інтернет через аналітичні матеріали та під час семінарів за участю іноземних представників урядових установ та ділових кіл. Зокрема, фахівці облдержадміністрації брали участь в обговоренні вирішення проблем інвестиційно-інноваційної діяльності та отримали аналітичні матеріали під час семінару-тренінгу з канадським експертом, спеціалістом управління агропромислового розвитку, відділу економічного розвитку провінції Онтаріо.

На вересень 2007 року заплановане засідання координаційної ради з розробки проекту регіональної інноваційної програми, на яке планується винести на затвердження положення про Координаційну раду, уточнити затверджені раніше середньострокові пріоритетні напрями інноваційного розвитку та представити на розгляд усім членам Координаційної ради проект Регіональної інноваційної програми.

Необхідно відзначити також заходи, які приймаються центральними органами влади на загальнодержавному рівні для розвитку інноваційної інфраструктури: – підготовлено та надано пропозиції щодо:

- розробки концепції створення індустріальних (промислових) парків та започаткування кількох пілотних проектів;
- визначення шляхів підтримки, у тому числі фінансової, розвитку малих та середніх інноваційних структур;
- здійснення конкретних заходів з побудови інноваційної інфраструктури в кожному з регіонів та поєднання інтелектуального потенціалу наукових установ, економічних можливостей підприємств і адміністративних можливостей місцевих органів влади, зацікавлених у розвитку інноваційного бізнесу;
- здійснено моніторинг реалізації центральними органами виконавчої влади середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня;
- проведено моніторинг виконання інноваційних та інвестиційних проектів діючих технологічних парків, за результатами якого підготовлено пропозиції стосовно умов продовження виконання проектів та скасування тих, що виконувалися з порушенням.

2.4 Механізми формування сприятливого інноваційного середовища в Запорізькому регіоні та пропозиції до плану заходів

Однією з найбільш ефективних організаційно-економічних форм інтеграції науки і виробництва за останні роки стали різноманітні інноваційні структури. Перш за все, це територіально-виробничі та наукові комплекси, подібні до технопарків. Зазвичай такі інституції є зонами економічної активності, які поєднують потенціали університетів, науково-дослідних структур, промислових та інфраструктурних організацій. В своїй практичній діяльності вони спираються на результати наукових та технологічних досліджень і мають розгалужені зв'язки з промисловими підприємствами, дослідницькими установами як на регіональному та загальнодержавному, так і на міжнародному рівнях.

Тут є необхідним навести визначення основних інноваційних інституцій:

Регіон науки – великий науково-виробничий комплекс із розвинутою інфраструктурою сфери обслуговування, що охоплює значну територію, межі якої приблизно співпадають з адміністративними межами регіону. Головну роль в економіці такого комплексу відіграють дослідні центри, що розробляють нові технології, і виробництва, які впроваджують ці технології.

Технополіс – науково-виробничий комплекс із розвинутою інфраструктурою сфери його обслуговування, що охоплює найчастіше територію окремого міста. В економіці комплексу головну роль відіграють дослідні центри, що розробляють нові технології, і виробництва, які ці технології використовують.

Науковий (технологічний) парк – науково-виробничий (зазвичай територіальний) комплекс, до якого входять дослідний центр і компактна виробнича зона, що прилягає до нього, в якій на орендних чи інших умовах розташовані малі наукоємні фірми. Сучасні засоби комунікації дозволяють об'єднувати просторово розрізнені елементи технопарку в одне ціле, не збираючи їх територіально, тому можна очікувати появи "віртуальних" об'єднань як самостійних і впливових сегментів ринку.

Інкубатори – багатофункціональні комплекси, основним завданням яких є надання різноманітних інфраструктурних послуг переважно малим інноваційним фірмам, що знаходяться на стадії становлення.

Кластер – це галузево-територіальне добровільне об'єднання підприємств, що тісно співпрацюють із науковими установами та органами місцевої влади з метою підвищення конкурентоспроможності власної продукції та економічного зростання регіону. Кластеризація відображає тенденцію виробничих структур із спорідненої сфери бізнесу концентруватися за територіальною ознакою.

По суті, всі типи інноваційних структур, створені за чіткою функціональною ознакою, є конгломератами науково-академічних, учбових, дослідно-конструкторських, промислових та підприємницьких закладів з розвиненою та динамічною системою матеріально-технічного забезпечення, комунікацій, соціально-культурних закладів, інформаційно-консалтингових послуг, підготовки кваліфікованих кадрів. Вони суттєво впливають на соціально-економічний розвиток регіону.

Основна мета таких утворень є формування сприятливих передумов для максимальної співпраці науки з виробництвом і розвитку регіонального науково-виробничого та соціально-економічного потенціалів. Фактично такі структури відбивають активізацію процесів міжфірмової кооперації; вони є відносно новою формою стратегічних альянсів наукових та промислових ресурсів.

Сьогодні технопарки можуть лише забезпечити зручне та престижне місце для деяких високотехнологічних підприємств. Водночас, у відповідності з нормами діючого законодавства підприємства, що територіально відносяться до технопарків, подекуди не мають істотних переваг у науково-технічних та господарсько-економічних стосунках з дослідницькими організаціями. До того ж коло спеціальних послуг, які надаються технопарками, не завжди відповідає потребам підприємств, особливо малих інноваційних форм.

В Запорізькій області зареєстровано інноваційний бізнес-інкубатор на базі державного підприємства "Запорізький центр науково-технічної та економічної інформації". Але ефективною його діяльність назвати складно. Головним стримуючим фактором його розвитку є, перш за все, відсутність сучасного ефективного менеджменту.

Останнім часом деякі технопарки, зокрема "Інститут електрозварювання ім. Є.О.Патона", роблять спробу сформувати своєрідну біржу інноваційних проектів, такі собі депозитарії технологічних та комерційних ресурсів і продуктів інтелектуальної власності.

Необхідність формування ефективної регіональної соціально-економічної та науково-технічної політики як важливого фактору прискорення економічного розвитку передбачає використання кластерної моделі розвитку регіону, що базується на зв'язках, взаємодоповнюваності фірм та взаємозалежності між компаніями, які об'єднані в сітьову структуру для виробництва товарів, послуг та інновацій.

Позитивним наслідком таких утворень є сприяння формуванню в рамках кластера нових підприємств як виробничого, так і сервісного спрямування.

В цілому, і кластерні утворення, і регіональні науково-виробничі об'єднання орієнтовані на вирішення проблем, пов'язаних із співпрацею науки з виробництвом, підвищенням ефективності використання потенціалу регіонів.

Кластеризація органів влади в підтримці її спеціальних проектів

Етап кластеризації	Потенційна роль
Ідентифікація	Надання інформації Виявлення можливостей, засноване на суспільних вимогах
Дослідження	Стимулювання, засноване на суспільних вимогах Надання інформації й утворення мереж Функціонування у якості платформи
Організація	Брокерство Управління процесом
Спеціалізація	Зв'язок з інструментами фінансових технологій Управління процесом
Реалізація	Вимогливий замовник Постачальник послуг

При виконанні завдань стимулювання учасників ринку, організації їхніх зв'язків, здійснення посередницьких функцій влада фактично реалізує функції "громадського консультування". Поступово набираючи досвід у цій сфері, вона досягає мистецтва добору факторів успіху, що забезпечують розвиток інноваційної кластеризації.

Таким чином, формування кластерної політики спрямоване на досягнення наступних цілей:

- Усунення перешкод на ринку, ринкових недосконалостей, вирішення проблем в організаційному, інформаційному і законодавчому забезпеченні ринку.
- Досягнення позитивного зовнішнього ефекту від зусиль у сфері досліджень і розробок, особливо при реалізації програм партнерства (наприклад, у сфері енергетики, екології), а також у широкомасштабних інноваційних проектах (інформаційна супермагістраль і ін.).
- Збільшення норми прибутку у витратах на державні наукові дослідження і розробки й заохочення поширення знань, особливо для малих та середніх підприємств.
- Зміцнення ділової активності у сфері високих технологій і зростання ефективності наукових досліджень і розробок.

З вищенаведеного визначення слідує, що стимулювання інноваційного розвитку не може бути обмеженим лише точковим стимулюванням вибраних тем досліджень чи розробок, а має бути спрямоване на створення умов для масового пошуку результативних шляхів технологічних змін і швидкої підтримки позитивних знахідок. Відтак, першочерговими заходами для розвитку інноваційної діяльності в Запорізькому регіоні є:

1. Створення інноваційної інфраструктури, а саме:

- створення ряду технопарків машинобудівної і металургійної, електронної та енергетичної спрямованості;
- підвищення ефективності існуючого в Запорізькій області інноваційного бізнес-інкубатору;
- створення "Регіону науки" за участю Вузів та НДІ регіону;
- перехід на кластерну модель всіх суб'єктів інноваційної діяльності та промислових підприємств Запорізького регіону.

2. Створення венчурного фонду підтримки суб'єктів інноваційної діяльності.

3. Вдосконалення нормативно-законодавчої бази в ході реалізації перших двох заходів.

4. Проведення форумів та "круглих столів" окремо, між суб'єктами інноваційної діяльності, так і разом з представниками бізнесових кіл регіону.

5. Перекваліфікація Координаційної ради при облдержадміністрації з підготовки проекту регіональної інноваційної програми на постійну Координаційну раду з сприяння розвитку інноваційної діяльності в Запорізькій області.

6. Залучення громадських організацій до моніторингу заходів та діяльності всіх суб'єктів інноваційної діяльності, які впливають тим чи іншим чином на темпи інноваційного розвитку Запорізької області.

3. Пропозиції щодо операційних планів стратегії розвитку Запорізької області за пріоритетним напрямом: інновації та інвестиції, сформульовані спеціалізованою робочою групою на семінарі “ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ ОПЕРАЦІЙНИХ ПЛАНІВ ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ”, що відбувся з 11 по 14 вересня 2007 р.

“ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – ІННОВАЦІЙНИЙ, ІНВЕСТИЦІЙНО ПРИВАБЛИВИЙ РЕГІОН”

Інноваційний аспект

Стратегічна мета – створення ефективного механізму розробки та впровадження інноваційних технологій для розвитку Запорізької області.

Оперативні цілі:

1. Розвиток інноваційної інфраструктури: створення технопарку, інноваційного бізнес інкубатору.
2. Аналіз законодавства та законодавча ініціатива через інформаційно-консультативний центр з впровадження інновацій при ЗДОА.
3. Створення венчурного фонду
4. Громадський контроль

Завдання 1. Розвиток інноваційної інфраструктури.

Основні заходи:

- 1.1. Підготовка фахівців в галузі інноваційної діяльності:
 - ініціювати відкриття нових спеціальностей в галузі менеджменту та маркетингу на базі обласних ВУЗів;
 - підвищення кваліфікації існуючих фахівців з інноваційної діяльності;
 - розроблення плану дії з виявлення цих заходів.

Відповідальні: ЗОДА (УЗЗ та ЗЕД, упр. освіти та науки), Дніпропетровський центр регіонального розвитку.

Термін: січень – травень 2008 р.

1.2. Створення установ, що здійснюють розробку та впровадження інноваційних проектів або сприяють створенню нових інноваційних підприємств:

- розробити техніко-економічні обґрунтування створення одного з інститутів інноваційної інфраструктури. (технопарк, бізнес-інкубатор, кластер, регіон науки);
- визначити порядок фінансування капітальних витрат на створення обраної інституції.

Відповідальні: ЗОДА, Дніпропетровський центр регіонального інноваційного розвитку.

Термін: березень 2008 р.

Завдання 2. Створення робочої групи з питань вдосконалення законодавства.

Основні заходи:

- 2.1. Моніторинг нормативно-правової бази щодо інноваційної діяльності.
- 2.2. Формування пропозицій щодо внесення змін до законодавства.

Відповідальні: ЗОДА, Дніпропетровський центр регіонального інноваційного розвитку.

Термін: березень – квітень 2008 р.

Завдання 3. Організація створення венчурного фонду.

Основні заходи:

- 3.1. Вивчення питання щодо створення венчурного фонду.
- 3.2. Визначення умов та можливостей заохочення фінансово-кредитних та комерційних установ та інвесторів до фінансової участі у венчурному фонді.
- 3.3. Прийняття плану дій щодо створення венчурного фонду.

Відповідальні: ЗОДА, Дніпропетровський центр регіонального інноваційного розвитку.

Термін: березень – вересень 2008 р.

Завдання 4. Проведення громадського контролю. Включення представників громадскості до складу Координаційної ради з питань інноваційної діяльності при ЗОДУ;

Відповідальні: ЗОДА.

Термін: протягом терміну.

Інвестиційний аспект

Стратегічна мета – збільшення обсягу інвестицій в соціально-орієнтовані, екологічно безпечні та високоприбуткові проекти, спрямовані на розвиток Запорізької області.

Оперативні цілі:

1. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій в Запорізький регіон (покращення транспортної, комерційної комунікаційної та виробничої інфраструктури, спрощення регулювання та реєстрації інвестицій, створення СЕЗ, ТПР та промислових зон).
2. Проведення активної маркетингової політики (формування інвестиційно привабливого іміджу регіону, створення бази даних інвестиційних проектів та їх активне просування, проведення постійних інвестиційних форумів)
3. Створення консультативно-навчальної інституції, а саме центру щодо надання спеціальної освіти в галузі інвестиційної діяльності.
4. Громадський контроль через проведення громадських слухань, соціологічних дослід, через проведення дебатів координаційною радою із залученням ЗМІ.

Завдання 1. Створення сприятливих умов для інвестора.

Основні заходи:

1.1. Розвиток транспортної, комунікаційної інфраструктури:

- моніторинг стану та необхідність покращення в розрізі районів та населених пунктів;
- розробка плану дій щодо усунення вирішених проблем та усунення вузьких місць;
- розрахунок кошторису витрат відповідно до плану дій та проектної документації; виконання робіт.

1.2. Спрощення процедури регулювання інвестиційної діяльності. Реалізація концепції "Єдиного вікна", враховуючи попередній досвід.

1.3. Визначення доцільності створення промислових парків, ТПР в окремих районах Запорізької області.

Відповідальні: ЗОДА, РДА.

Термін: жовтень 2008 р.

Завдання 2. Проведення активної маркетингової політики.

Основні заходи:

2.1. Створення позитивного іміджу області як інвестиційно-привабливого регіону:

- співпрацею з торгово-економічними місіями у складі посольств України за кордоном;
- проведенням міжнародних форумів із залученням керівників об'єднань підприємців, консалтингових фірм, місцевих лідерів політичних партій, громадських організацій;
- організацією інвестиційних ярмарок із запрошенням потенційних інвесторів з-за кордону та презентацією інвестиційних потреб і можливостей регіону тощо.
- проведенням інформаційної підтримки та супроводом інвестиційної діяльності сучасними засобами (відкриття постійної рубрики інвестпропозицій в спеціалізованих виданнях);
- створити банк інвестиційних проектів та постійно оновлювати з розміщенням на Інтернет-сторінках інвестиційних фондів.

2.2. Створення інвестиційної мапи Запорізької області в розрізі окремих районів та проведення постійного її оновлення.

2.3. Обґрунтування створення вечурних фондів на промислових підприємствах регіону: впровадження пілотного венчурного фонду із залученням досвіду Дніпропетровського центру регіонального інноваційного розвитку.

Відповідальні: ЗОДА, РДА.

Термін: червень 2008 р.

Завдання 3. Створення Центру спеціальної освіти та послуг в сфері інвестиційної діяльності.

Основні заходи:

3.1. Організація навчання та підвищення кваліфікації спеціалістів з інвестиційної діяльності. проведення тренінгів, семінарів для набуття практичних навичок через систему "Віртуальний інвестор"

3.2. Аналіз стану інвестиційного клімату регіону методом SWOT – аналізу, за допомогою якого визначимо його сильні (наявність сформованої інфраструктури, високий ступінь економічного розвитку, наявність сировинної бази тощо) та слабкі (гості соціальні проблеми, зношеність основних виробничих фондів, вузький ринок збуту тощо) сторони, а також потенційні можливості (географічне розташування, реалізація проектів з НДДКР, орієнтоване на експорт виробництво тощо) й загрози (невизначеність стратегії державного управління, необізнаність інвесторів про потенціал регіону, вірогідність монополізації ринку).

3.2. Надання послуг щодо аналізу та оцінки інвестиційних проектів.

3.3. Надання консалтингових послуг з інвестиційної діяльності.

Відповідальні: ЗОДА, РДА.

Термін: квітень 2008 р.

Завдання 4. Проведення громадського моніторингу:

Основні заходи:

4.1. Проведенням громадських слухань з питань залучення іноземних інвестицій та інвестиційної привабливості регіону.

4.2. Вивчення громадської думки у питань реалізації конкретних інвестиційних проектів.

4.3. Проведення громадських слухань за поточними інвестиційними проектами.

4.4. Проведення соціологічних досліджень та експрес опитувань для вивчення громадської думки в районах, населених пунктах.

4.5. Проведення теледебатів та слухань з метою виявлення спільної зацікавленості влади, бізнесу та громади.

Відповідальні: ЗОДА, РДА.

Термін: протягом всього терміну дії стратегії